

9. funkční období

109

Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu ze dne 15. listopadu 2000, podepsaný za Českou republiku dne 10. prosince 2002

2013

NÁVRH

USNESENÍ

SENÁTU

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Senát Parlamentu České republiky souhlasí s ratifikací Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu ze dne 15. listopadu 2000, podepsaného za Českou republiku dne 10. prosince 2002

Předkládací zpráva pro Parlament

Dne 12. prosince 2000, během konference na nejvyšší úrovni v Palermu, byla otevřena k podpisu Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (dále jen „Úmluva“). Na téže konferenci byly zároveň k podpisu otevřeny i dva protokoly, které Úmluvu doplňují, a to Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi (dále jen „Protokol“) a Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky¹. Úmluva byla na konferenci v Palermu za Českou republiku podepsána. Protokoly nikoliv, neboť jejich texty byly dokončeny teprve v říjnu 2000 a nebylo možno je v krátkém čase zbývajícím do konference vnitrostátně projednat.

Návrh na podpis obou protokolů schválila vláda České republiky svým usnesením č. 1119 ze dne 13. listopadu 2002. Na základě doporučení obsaženého v bodu II tohoto usnesení prezident republiky zmocnil k podpisu protokolů mimořádného a zplnomocněného velvyslance České republiky při Organizaci spojených národů pana Hynka Kmoníčka, který protokoly za Českou republiku podepsal v New Yorku dne 10. prosince 2002. V bodu III citovaného usnesení vláda uložila ministru vnitra úkol předložit návrh na ratifikaci protokolů. K ní však nebylo možno přikročit dříve, než bude ratifikována samotná Úmluva, kterou protokoly doplňují (protokoly nemohou pro smluvní stranu vstoupit v platnost dříve než Úmluva). Ratifikaci Úmluvy však až do přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, bránila absence právní úpravy, která by stanovila odpovědnost právnických osob za jednání, jež Úmluva a její doplňující protokoly stanoví jako trestná.

Protokol za dobu, kdy byl otevřen k podpisu, podepsalo 116 států (9 z nich, včetně České republiky, ho dosud neratifikovalo). Celkem uložily ratifikační listinu nebo listinu o přístupu 153 států². Protokol v souladu se svým článkem 17 vstoupil v platnost dne 25. prosince 2003. Protokol umožňuje, aby jeho stranou byly rovněž regionální organizace pro hospodářskou integraci – takto se smluvní stranou Protokolu stala k 6. září 2006 i Evropská unie.

Obchodování s lidmi je závažná forma trestné činnosti a porušování lidských práv, která je ve většině případů realizovaná na mezinárodní úrovni. Potřeba společného postupu proti tomuto závažnému jevu si vyžádala vznik Protokolu, který tuto problematiku upravuje komplexně a klade si za cíl úzkou mezinárodní spolupráci a přibližování relevantních právních úprav a standardů. Jde o první závazný mezinárodní dokument, který obsahuje jak jasnou definici obchodování s lidmi, tak i výčet konkrétních opatření, jež mají smluvní strany přijmout za účelem boje proti této trestné činnosti. Zároveň Protokol obsahuje opatření k zajištění pomoci a ochrany obětí obchodování.

Protokol náleží do kategorie tzv. prezidentských smluv. Jde o mezinárodní smlouvu, k jejíž ratifikaci je třeba v souladu s článkem 49 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vyslovení souhlasu Parlamentem České republiky, neboť se jedná o smlouvu „o věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu“, resp. „upravující práva a povinnosti osob“.

¹ Úmluva a Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky jsou předkládány jako samostatné materiály.

² Stav k 29. dubnu 2013.

Protokol je v souladu s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva, jakož i se závazky převzatými Českou republikou v rámci jiných platných smluv (např. Mezinárodní úmluva o potírání obchodu se ženami a dětmi z roku 1921, Úmluva o otroctví z roku 1926 a Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti obchodu s dětmi, dětské prostituci a dětské pornografii³).

Protokol je v souladu s právem Evropské unie. Jak již bylo výše uvedeno, je Evropská unie rovněž smluvní stranou Protokolu. Protokol byl Evropskou komisí zařazen na tzv. indikativní seznam mezinárodních smluv, k nimž byla Česká republika povinna přistoupit na základě Aktu o přistoupení k Evropským společenstvím. Základním dokumentem v oblasti potírání obchodu s lidmi je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí.⁴

Provádění závazků vyplývajících z Protokolu je v současné době zajištěno zejména následujícími platnými vnitrostátními právními předpisy:

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“);
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“);
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o policii“);
- zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti“);
- zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zvláštní ochraně svědka“);
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“);
- zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o cestovních dokladech“);
- zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“);
- zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o občanských průkazech“);
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“).

Protokol je v souladu s českým právním řádem, jediným problémem je jednoznačná kriminalizace jednání spočívajícího v přijetí osoby, která je obětí obchodování s lidmi za účelem vykořisťování. Tento problém řeší novela trestního zákoníku, kterou vláda schválila svým usnesením č. 263 ze dne 17. dubna 2013⁵. Z tohoto důvodu je Protokol předkládán Parlamentu až zároveň se zmíněnou novelou a s drobným časovým zpožděním oproti samotné Úmluvě a zbývajícím dvěma doplňujícím protokolům.

³ Opční protokol rovněž nebyl dosud ratifikován z důvodu chybějící právní úpravy odpovědnosti právnických osob. Bude předložen vládě v nejbližší době.

⁴ Pro implementaci této směrnice platí lhůta do 6. dubna 2013. Požadavky směrnice jsou již částečně transponovány, předpokládá se přijetí nového zákona o obětech trestných činů.

⁵ Poslanecká sněmovna projednává vládní návrh novely trestního zákoníku jako sněmovní tisk č. 996.

Nepředpokládá se, že by provádění Protokolu mělo bezprostřední dopad na státní rozpočet.

Komentář k zásadním ustanovením Protokolu, zejména z hlediska jejich vztahu k českému právnímu řádu

k článku 1 – Vztah k úmluvě OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

Úvodní ustanovení vyjadřuje vztah Protokolu a Úmluvy - Protokol je ve vztahu k Úmluvě doplňkovým smluvním dokumentem a smluvní stranou Protokolu se může stát pouze smluvní strana Úmluvy. Ustanovení Protokolu je třeba vykládat spolu s Úmluvou. Odstavec 3 tohoto článku zakotvuje, že trestné činy stanovené v souladu s článkem 5 Protokolu budou považovány za trestné činy stanovené v souladu s Úmluvou. Na tyto trestné činy se tedy, pokud jde např. o mezinárodní policejní spolupráci, právní pomoc, vydávání, odpovědnost právnických osob atd., uplatní úprava obsažená v Úmluvě.

k článku 2 - Účel

Článek 2 stanoví účel Protokolu – předcházet obchodování s lidmi a bojovat proti němu, chránit oběti obchodování a podporovat spolupráci mezi smluvními stranami. Protokol si tedy neklade jako cíl pouze kriminalizaci jednání uvedených ve svém článku 5, ale za důležitou považuje i mezinárodní spolupráci při prevenci tohoto škodlivého jevu. Zvláštní důraz je kladen na ochranu žen a dětí.

k článku 3 – Použité pojmy

Článek 3 definuje pojmy „obchodování s lidmi“ a „dítě“ a upřesňuje i pojem „vykořisťování“ (podrobněji viz komentář k článku 5).

k článku 4 – Rozsah použití

Tento článek omezuje použití Protokolu na předcházení, vyšetřování a stíhání trestných činů stanovených v souladu s článkem 5 Protokolu v případech, kdy jsou tyto trestné činy nadnárodní povahy⁶ a zahrnují organizovanou zločineckou skupinu. Protokol stejně jako Úmluva v některých konkrétních případech od požadavku na nadnárodní povahu trestných činů, resp. zahrnutí organizované skupiny upouští. Omezení se rovněž nevztahuje na úpravu věnovanou ochraně obětí.

k článku 5 – Trestnost

Článek 5 v odstavci 1 zavazuje smluvní strany k trestnosti jednání definovaných v článku 3 za předpokladu, že tato jednání byla úmyslná.

Pokud jde o „obchodování s lidmi“, naplňuje jednání uvedené v definici skutkové podstaty několika trestných činů. Bude stíháno zejména jako trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku. Úprava obsažená v tomto paragrafu rozlišuje ve shodě s Protokolem obchodování s dětmi (§ 168 odst. 1 trestního zákoníku), které je postihováno

⁶ Viz článek 3 odst. 2 Úmluvy

v každém případě, i když nebylo použito násilí, pohrůžky násilí nebo lsti, ani zneužití omylu, tísně nebo závislosti, neboť děti jsou bezbrannější než dospělí, a proto u nich hrozí větší nebezpečí, že se stanou obětí obchodu s lidmi. V případě obchodování s osobami staršími 18 let se trestní postih váže na použití násilí, pohrůžky násilí nebo lsti anebo zneužití omylu, tísně nebo závislosti (§ 168 odst. 2). V obou případech není (ve shodě s článkem 3 písm. b) Protokolu) relevantní případný souhlas oběti; pachatele je možné potrestat i v případě, že osoba dala k jeho jednání souhlas. Současné znění § 168 trestního zákoníku však neumožňuje trestní postih osoby, která oběť obchodování s lidmi za účelem vykořisťování přijala. Ačkoliv toto jednání může v konkrétním případě naplňovat skutkovou podstatu jiných trestných činů (viz níže) je vhodné ustanovení § 168 trestního zákoníku doplnit. Ministerstvo spravedlnosti v současnosti připravuje potřebnou novelu trestního zákoníku, která je navrhována rovněž v souvislosti s implementací již zmíněné směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí.

Jednání popsané v článku 5 (ve spojení s článkem 3) Úmluvy může naplňovat rovněž skutkovou podstatu trestného činu zbavení osobní svobody podle § 170 trestního zákoníku, trestného činu omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku, trestného činu zavlčení podle § 172 trestního zákoníku, trestného činu vydírání podle § 175 trestního zákoníku nebo trestného činu útisku podle § 177 trestního zákoníku.

V případě, že je cílem obchodování odnětí orgánu, přicházejí v úvahu trestné činy těžkého ublížení na zdraví a ublížení na zdraví podle §§ 145 a 146 trestního zákoníku, případně trestný čin vraždy podle § 140 trestního zákoníku nebo trestný čin neoprávněného odebrání tkání a orgánů podle § 164 trestního zákoníku, případně trestný čin nedovoleného nakládání s tkáněmi a orgány podle § 165 trestního zákoníku.

Jsou-li předmětem obchodování děti, lze kromě výše uvedeného § 168 odst. 1 trestního zákoníku aplikovat zejména ustanovení o trestném činu svěřením dítěte do moci jiného podle § 169 trestního zákoníku a trestném činu únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou podle § 200 trestního zákoníku. Definice pojmu dítě uvedená v § 126 trestního zákoníku je zcela shodná s definicí tohoto pojmu uvedenou v článku 3 písm. d) Protokolu, tj. znamená osobu mladší osmnácti let.

V odstavci 2 tento článek Protokolu požaduje kriminalizaci pokusu, spolupachatelství a organizování trestných činů stanovených v souladu s odstavcem 1. Pokus a spolupachatelství jsou kriminalizovány na základě § 21 a § 23 trestního zákoníku. Organizování, návod, pomoc, rada, podněcování a napomáhání pak na základě § 24 trestního zákoníku.

k článku 6 – Pomoc a ochrana obětí obchodování s lidmi

Závazky vyplývající z tohoto ustanovení Protokolu jsou realizovány zejména v trestním řádu. Oběť obchodování bude mít v trestním řízení postavení poškozeného nebo svědka.

Utajení totožnosti svědka je upraveno zejména v §§ 55, 101, 101a, 165 a 209 trestního řádu. Zvláštnosti trestního řízení týkajícího se osob mladších 15 let jsou dále upraveny v ustanoveních §§ 102, 104a, 104b, 104c, 164 a 183a trestního řádu. § 200 trestního řádu upravuje možnost vyloučení veřejnosti z projednání věci mj. z důvodu důležitého zájmu svědků.

Závazek zajistit obětem obchodování s lidmi informace o příslušných soudních a správních řízeních vyplývá z práva na soudní a jinou ochranu a náležitosti s tím související, které je zakotveno ústavním zákonem č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listinou základních práv a svobod v hlavě páté. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny informovat poškozeného, resp. svědka, o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost k jejich uplatnění.

Zákon o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti umožňuje poskytování peněžité pomoci státu obětem, jimž v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví nebo osobám pozůstalým po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela.

Zákon o zvláštní ochraně svědka umožňuje zařadit ohrožené svědky do zvláštního programu k zajištění jejich fyzické ochrany (jedná se o osobní ochranu, přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti v rámci České republiky nebo do zahraničí, pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí a zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby).

Poskytnutí ochrany oběti obchodování s lidmi je možné i podle § 2 zákona o policii. Na základě tohoto ustanovení, které ukládá Policii České republiky chránit bezpečnost osob a majetku, je poskytována tzv. krátkodobá ochrana (fyzická ochrana, dočasná změna pobytu osoby, zabezpečovací technika, sledování osob a věcí, poradensko-preventivní činnost).

Pokud jde o poskytování pomoci dětským obětem obchodování s lidmi, plní orgány sociálně-právní ochrany dětí zejména úkoly v oblasti výkonu opatrovnictví dětí v postavení poškozených v trestním řízení podle § 17 písm. a) zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve spojení s § 45 odst. 2 trestního řádu, dále v oblasti poskytování poradenství a zprostředkování odborné péče pro dětské oběti podle § 8 a 11 zákona o sociálně-právní ochraně dětí a v oblasti zprostředkování umístění dítěte do vhodné formy náhradní rodinné péče nebo vhodného zařízení pro péči o děti v situaci, kdy se dětská oběť obchodování s lidmi ocitne bez odpovídající péče nebo nemůže být ponechána v péči rodičů nebo jiných osob odpovědných za její výchovu (viz §§ 14-16 a §§ 19-29 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).

Od roku 2003 funguje v České republice Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětí zařazenou do programu může být jak cizinec vykořisťovaný na území České republiky, tak občan České republiky vykořisťovaný na jejím území nebo v zahraničí. Cílem programu je poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a ochranu a motivovat je ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. Obchodované osoby mohou v rámci programu využít kompletní pomoc a asistenci a je jim dána šedesátidenní doba na rozmyšlenou, která slouží k tomu, aby se oběť odpoutala od kriminálního prostředí, zdravotně a psychicky se stabilizovala a rozhodla se, jak dále naloží se svým životem a zda bude spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Partnery v programu jsou nevládní neziskové organizace, Ministerstvo vnitra a Policie České republiky. Součástí programu jsou i dobrovolné návraty obětí do země původu zajišťované prostřednictvím Mezinárodní organizace pro migraci (IOM).

k článku 7 – Postavení obětí obchodování s lidmi v přijímajících státech

Za podmínky, že oběť obchodování s lidmi spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení v procesním postavení svědka na odhalení trestného činu a nespolupracuje s osobami podezřelými ze spáchání tohoto trestného činu, a za splnění dalších podmínek, lze takové

osobě udělit povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území podle § 42e zákona o pobytu cizinců. Stejný typ pobytového oprávnění lze udělit i cizinci, který je manželem, nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem oběti obchodování s lidmi anebo cizinci, který jí byl z důvodu nezpůsobilosti k právním úkonům rozhodnutím příslušného orgánu svěřen do péče, pokud se nachází na území České republiky a důvodem jeho pobytu je společné soužití rodiny.

Zákon o pobytu cizinců dále umožňuje ve vhodných případech obětem obchodování s lidmi udělit vízum za účelem strpění pobytu na území – viz § 33 odst. 1 předmětného zákona. Mezi překážky vycestování, jejichž existence je podmínkou udělení víza za účelem strpění, lze zahrnout i skutečnost, že se cizinec stal obětí obchodování s lidmi. Mimoto lze uvažovat i o možnosti udělení víza za účelem strpění z důvodu, že oběť obchodování s lidmi je svědkem nebo poškozeným v trestním řízení a její účast na řízení je nezbytná (§ 33 odst. 1 písm. b). K získání trvalého pobytu pro oběť obchodování s lidmi lze aplikovat ustanovení § 66 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, zejména pokud její spolupráce s orgány činnými v trestním řízení přispěla k prokázání trestného činu, tzn. že pachatel byl i na základě svědectví oběti pravomocně za spáchání trestného činu odsouzen.

k článku 8 – Navracení obětí obchodování s lidmi

Při realizaci závazků vyplývajících z článku 8 bude postupováno podle úpravy obsažené přímo v Protokolu nebo podle úpravy obsažené v tzv. readmisních dohodách. Protokol upravuje předávání a přebírání osob, které se staly oběťmi obchodování s lidmi a jsou občany dožádaného státu nebo v něm mají trvalý pobyt v době vstupu na území přijímajícího státu. Protokol rovněž řeší situace, kdy oběť obchodování s lidmi nemá řádné cestovní doklady. V souladu s českým právním řádem bude možno v takovýchto případech vydat cizincům cestovní průkaz totožnosti na základě § 114 zákona o pobytu cizinců. Občanům České republiky bude možno vydat pro účely návratu cestovní průkaz podle § 15 zákona o cestovních dokladech.

Odstavec 6 tohoto článku stanoví, že článkem nejsou dotčeny jakékoliv příslušné dvoustranné nebo mnohostranné smlouvy, které zcela nebo zčásti upravují návrat obětí obchodování s lidmi. Česká republika má v současnosti sjednanu řadu readmisních dohod upravujících obecně předávání a přebírání osob, které nelegálně vstoupily nebo nelegálně pobývají na území státu. Česká republika je rovněž vázána readmisními smlouvami uzavřenými Evropskou unií s třetími státy. Readmisní klauzule jsou obsaženy i ve smlouvách, které upravují širší problematiku s dotčeným státem, například v tzv. rámcových dohodách o spolupráci uzavíraných mezi Evropskou unií a členskými státy, na straně jedné, a třetím státem, na straně druhé.

V souvislosti s případným navracením dětských obětí obchodování s lidmi je významné ustanovení § 36 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, který upravuje postup příslušných orgánů sociálně-právní ochrany dětí a zastupitelských úřadů v cizině při zajišťování návratu dítěte, které se nachází na území cizího státu bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

k článku 9 – Předcházení obchodování s lidmi

Vláda v pravidelných čtyřletých intervalech schvaluje Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice. Národní strategie na roky 2012-2015 byla schválena

usnesením vlády č. 282 z 18. dubna 2012. Součástí strategie je pravidelně i řada úkolů preventivního charakteru, které se přímo váží k Protokolu.

Od roku 2008 je každoročně vydávána Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice, která obsáhle mapuje situaci v oblasti boje proti obchodu s lidmi, hodnotí předchozí rok a stanovuje nové úkoly pro nadcházející období.

Usnesením vlády č. 1006 ze dne 20. srpna 2008 byla zřízena Meziresortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodu s lidmi a byl schválen její statut. Meziresortní koordinační skupina slouží jako platforma pro výměnu informací a koordinaci aktivit v oblasti boje proti obchodu s lidmi. Jejími členy jsou vedle dotčených orgánů státní správy (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Nejvyšší státní zastupitelství, Policie České republiky, Rada vlády pro lidská práva atd.) rovněž Mezinárodní organizace pro migraci a některé nevládní neziskové organizace (např. La Strada, Arcidiecézní charita Praha, Rozkoš bez rizika atd.).

Těžiště preventivních aktivit tvoří vzdělávání relevantních profesních skupin. Problematika obchodování s lidmi je zařazena do školních vzdělávacích programů policejních škol a probíhají rovněž specializované kurzy pro policisty, kteří se touto problematikou zabývají. Kurzy, semináře a školení jsou organizovány rovněž pro státní zástupce, konzulární pracovníky, pracovníky Správy uprchlických zařízení apod. Další preventivní aktivitou jsou informační kampaně jako např. kampaň a telefonická linka pomoci „Řekni to za ní“. Velký význam má i práce v terénu, které se věnují např. organizace zastoupené ve výše zmíněné meziresortní koordinační skupině (La Strada, Rozkoš bez rizika a další). Práce v terénu je orientována zejména na cílové skupiny z řad cizinců, kteří mohou být v obtížné životní situaci blízké obchodování a vykořisťování. Za účelem prevence obchodování s dětmi byl v r. 2011 vydán materiál „Obchodování s dětmi – doporučení pro postup orgánů veřejné správy“. Tento materiál vznikl za přispění orgánů státní správy, neziskového i nevládního sektoru. Cílem dokumentu je detailně popsat doporučené postupy v případech, kdy především nezletilý cizinec je pachatelem trestné činnosti s cílem dosažení majetkového prospěchu. V dokumentu je kladen důraz na to, že dítě páchající některé přestupky nebo trestnou činnost nemusí být vždy pachatel, ale může být obětí, která byla k takovému činu donucena.

V rámci EU byla v době českého předsednictví v Radě EU zřízena neformální síť národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů. Setkání národních zpravodajů se konají pod záštitou Komise EU dvakrát ročně a jsou k nim přizváni i představitelé řady mezinárodních organizací (Mezinárodní organizace práce, Organizace spojených národů, Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě apod.). Hlavní role národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů spočívá v monitoringu implementace aktivit zaměřených na boj proti obchodu s lidmi na národní úrovni a ve sběru a zpracování dat na mezinárodní úrovni.

k článku 10 – Výměna informací a školení

V případě předávání informací podle tohoto článku bude Policie České republiky postupovat podle zákona o policii, jehož § 89 obecně stanoví, že Policie České republiky při plnění svých úkolů spolupracuje se zahraničními bezpečnostními sbory, mezinárodními organizacemi Interpol, Evropským policejním úřadem, příslušnými orgány a institucemi Evropské unie a jejích členských států a s jinými mezinárodními organizacemi. V případě předávání osobních údajů bude postupovat podle § 80 zákona o policii. Jiné orgány než

Policie České republiky budou při předávání osobních údajů do zahraničí postupovat podle § 27 zákona o ochraně osobních údajů. Výměna informací je možná i na základě smluv o policejní spolupráci.

k článku 11 – Opatření na hranicích

Závazky vyplývající z tohoto článku spadají částečně do působnosti Evropské unie a jsou upraveny tzv. schengenským *acquis* (Evropská unie je smluvní stranou Protokolu a na přípravě jeho textu v ad hoc výboru Organizace spojených národů se aktivně podílela, resp. podílelo se na něm Evropské společenství). Ve vnitrostátním právním řádu jsou závazky vyplývající z článku 11 zajištěny zákonem o pobytu cizinců. Jedná se zejména o možnost odepření vstupu na území podle § 9 mj. z důvodu zařazení osoby v evidenci nežádoucích osob (viz § 154) nebo v Schengenském informačním systému nebo z důvodu, že by cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu nebo veřejný pořádek, a možnost ukončit přechodný pobyt na území podle § 19. Mezi další preventivní opatření, která má Ministerstvo vnitra k dispozici, patří požadování výpisu z Rejstříku trestů⁷ a obdobného dokladu státu, jehož je cizinec občanem nebo kde po určitou dobu pobýval (viz např. § 31 odst. 5 písm. a) zákona o pobytu cizinců). Opatřením s výraznými preventivními i represivními důsledky je realizace správního vyhoštění podle § 118 a následujících zákona o pobytu cizinců, které spočívá v ukončení pobytu na území a je spojeno se stanovením doby, po niž nelze umožnit opětovný vstup cizince na území, a to až na dobu 10 let.

§ 104 zákona o pobytu cizinců stanoví povinnosti dopravců a provozovatelů dopravy z hlediska jejich odpovědnosti za dopravu cizince, který by byl dopraven na území bez potřebných dokladů pro vstup na území České republiky. Dopravci jsou povinni zajistit, aby na území republiky nebyl dopraven cizinec, který nemá cestovní doklad nebo vízum, je-li vzhledem k účelu a cíli cesty potřebné. Dopravci mají případně povinnost dopravit cizince zpět (např. v případě, že mu byl odepřen vstup na území). Porušení některé z uvedených povinností je správním deliktem podle § 157 zákona o pobytu cizinců, který zároveň rovněž stanoví sankce.

k článku 12 – Zabezpečení dokladů a jejich kontrola

Závazky vyplývající z ustanovení článku 12, tj. zajištění, že vydávané cestovní doklady a doklady totožnosti budou dostatečně kvalitní a chráněné před snadným zneužitím a paděláním, jsou v samotném zájmu České republiky a jsou již realizovány ve vnitrostátní právní úpravě. Vydávané doklady splňují mezinárodní standardy Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO) i standardy Evropské unie⁸.

k článku 13 – Pravost a platnost dokladů

Na žádost příslušných orgánů jiného smluvního státu o ověření platnosti a pravosti cestovního dokladu vydaného orgány České republiky nebo občanského průkazu státního občana České republiky bude provedena prověrka za využití údajů v agendovém informačním systému evidence cestovních dokladů a občanských průkazů, v souladu s právními předpisy upravujícími využívání těchto evidencí.

⁷ Rejstřík trestů je zřízen na základě zákona č. 269/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Viz například nařízení Rady (ES) č. 2252/2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávaných členskými státy, v platném znění.

k článkům 14 až 20 – Závěrečná ustanovení

Tyto články obsahují úpravu řešení sporů, ustanovení týkající se podpisu, ratifikace, přijetí, schválení a přístupu k Protokolu, vstupu v platnost, návrhů a přijímání změn Protokolu, možnosti vypovězení Protokolu a stanovení depozitáře a jazyků Protokolu. Česká republika nevyužije možnosti učinit výhradu podle článku 15 odst. 3 Protokolu týkající se jurisdikce Mezinárodního soudního dvora. Jedná se o stejnou výhradu, kterou připouští i Úmluva ve svém článku 35 odstavec 2. Obdobná ustanovení jsou obvyklá i v jiných mezinárodních úmluvách, jimiž je Česká republika vázána, ČR standardně jurisdikci Mezinárodního soudního dvora přijímá.

Vláda České republiky schválila návrh na ratifikaci Protokolu dne 23. ledna 2013 svým usnesením č. 62.

V Praze dne 20. května 2013

RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády

**PROTOKOL O PŘEDCHÁZENÍ, POTLAČOVÁNÍ A
TRESTÁNÍ OBCHODOVÁNÍ S LIDMI, ZEJMÉNA SE
ŽENAMI A DĚTMI, DOPLŇUJÍCÍ
ÚMLUVU ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ PROTI
NADNÁRODNÍMU ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU**

Preambule

Smluvní strany tohoto Protokolu,

prohlašující, že účinné kroky za účelem předcházení obchodování s lidmi a boje proti němu, zejména se ženami a dětmi, vyžadují jednotný mezinárodní přístup v zemích původu, tranzitu a místa určení, který zahrnuje opatření k předcházení takovému obchodování, postihu obchodníků a ochranu obětí takového obchodování včetně ochrany jejich mezinárodně uznávaných lidských práv,

s ohledem na skutečnost, že i přes existenci různých mezinárodních dokumentů, které obsahují pravidla a praktická opatření pro boj proti vykořisťování lidí, zejména žen a dětí, neexistuje žádný univerzální dokument, který by se zabýval všemi aspekty obchodování s lidmi,

v obavě, že při neexistenci takového dokumentu nebudou osoby, které jsou zvláště zranitelné obchodováním, dostatečným způsobem chráněny,

odvolávající se na rezoluci Valného shromáždění 53/111 z 9. prosince 1998, kterou Valné shromáždění rozhodlo zřídit časově neomezený mezivládní ad hoc výbor za účelem vypracování komplexní mezinárodní úmluvy proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a projednání vypracování, mimo jiné, mezinárodního dokumentu zabývajícího se obchodováním se ženami a dětmi,

přesvědčeny, že doplnění Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu o mezinárodní dokument k předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, bude užitečné pro předcházení a boj s touto trestnou činností,

se dohodly na následujícím:

I. Všeobecná ustanovení

Článek 1

Vztah k Úmluvě Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

1. Tento Protokol doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Bude vykládán společně s Úmluvou.

2. Ustanovení Úmluvy se užijí obdobně na tento Protokol, pokud není dále uvedeno jinak.

3. Trestné činy stanovené v souladu s článkem 5 tohoto Protokolu jsou považovány za trestné činy stanovené v souladu s Úmluvou.

Článek 2

Účel

Účelem tohoto Protokolu je:

- (a) předcházet obchodování s lidmi a bojovat proti němu, se zvláštní pozorností věnovanou ženám a dětem;
- (b) chránit oběti takového obchodování a pomáhat jim s plným respektem k jejich lidským právům; a
- (c) podporovat spolupráci mezi smluvními stranami za účelem splnění těchto cílů.

Článek 3

Použité pojmy

Pro účely tohoto Protokolu:

- (a) „obchodování s lidmi“ znamená najmutí, přepravu, předání, přechovávání nebo přijetí osob za účelem vykořisťování, a to prostřednictvím pohrůžky násilím nebo použití násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou. Vykořisťování zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucenou práci nebo služby, otroctví nebo podobné praktiky jako je otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů;
- (b) souhlas oběti obchodování s lidmi se zamýšleným vykořisťováním uvedeným v bodu (a) tohoto článku nebude brán v úvahu, jestliže byl použit jakýkoliv prostředek uvedený v bodu (a);
- (c) najmutí, přeprava, předání, přechovávání nebo přijetí dítěte za účelem vykořisťování bude považováno za „obchodování s lidmi“, i když nezahrnuje žádný z prostředků uvedených v bodu (a) tohoto článku;
- (d) „dítě“ znamená jakoukoliv osobu mladší osmnácti let.

Článek 4

Rozsah použití

Tento Protokol se použije, pokud není dále uvedeno jinak, k předcházení, vyšetřování a stíhání trestných činů stanovených v souladu s článkem 5 tohoto Protokolu, pokud jsou tyto trestné činy nadnárodní povahy a zahrnují organizovanou zločineckou skupinu, jakož i k ochraně obětí takových trestných činů.

Článek 5 Trestnost

1. Každá smluvní strana přijme taková legislativní a jiná opatření, která jsou nezbytná pro to, aby, pokud budou spáchána úmyslně, byla za trestné činy pokládána jednání uvedená v článku 3 tohoto Protokolu.

2. Každá smluvní strana přijme rovněž taková legislativní a jiná opatření, která jsou nezbytná pro to, aby byly za trestné činy pokládány:

- (a) v souladu se základními zásadami jejího právního řádu, pokus spáchat trestný čin stanovený v souladu s odstavcem 1 tohoto článku;
- (b) spolupachatelství trestného činu stanoveného v souladu s odstavcem 1 tohoto článku; a
- (c) organizování nebo návod jiné osoby ke spáchání trestného činu stanoveného v souladu s odstavcem 1 tohoto článku.

II. Ochrana obětí obchodování s lidmi

Článek 6 Pomoc obětem obchodování s lidmi a jejich ochrana

1. Ve vhodných případech a v rozsahu, který umožňuje její vnitrostátní právo, bude každá smluvní strana chránit soukromí a totožnost obětí obchodování s lidmi, mezi jiným také tím, že soudní řízení vztahující se k takovému obchodování budou neveřejná.

2. Každá smluvní strana zajistí, aby její vnitrostátní právní nebo správní řád obsahoval opatření, která ve vhodných případech zajistí obětem obchodování s lidmi:

- (a) informace o příslušných soudních a správních řízeních;
- (b) pomoc, aby mohly být jejich stanoviska a zájmy předneseny a zváženy v příslušném stádiu trestního řízení proti pachatelům způsobem, který nebude na újmu právům obhajoby.

3. Každá smluvní strana zváží zavedení opatření umožňující fyzické, psychologické a sociální zotavení obětí obchodování s lidmi, ve vhodných případech i ve spolupráci s nevládními organizacemi a dalšími složkami občanské společnosti, a zejména poskytnutí:

- (a) vhodného ubytování;
- (b) poradenství a informací, zvláště ohledně jejich zákonných práv, v jazyce, kterému oběti obchodování s lidmi rozumějí;
- (c) zdravotní, psychologické a materiální pomoci; a
- (d) zaměstnání, příležitosti ke vzdělávání a školení.

4. Každá smluvní strana vezme při provádění ustanovení tohoto článku v úvahu věk, pohlaví a zvláštní potřeby obětí obchodování s lidmi, zejména zvláštní potřeby dětí, včetně náležitého ubytování, vzdělání a péče.

5. Každá smluvní strana bude usilovat o zajištění fyzické bezpečnosti obětí obchodování s lidmi, pokud se nacházejí na jejím území.

6. Každá smluvní strana zajistí, aby její vnitrostátní právní řád obsahoval opatření, která poskytnou obětem obchodování s lidmi možnost získat náhradu škody, kterou utrpěly.

Článek 7

Postavení obětí obchodování s lidmi v přijímajících státech

1. Vedle opatření přijatých podle článku 6 tohoto Protokolu každá smluvní strana zváží přijetí legislativních nebo jiných vhodných opatření, která ve vhodných případech dovolí obětem obchodování s lidmi zůstat dočasně nebo trvale na jejím území.

2. Při provádění ustanovení uvedeného v odstavci 1 tohoto článku každá smluvní strana náležitě zohlední humanitární faktory.

Článek 8

Navracení obětí obchodování s lidmi

1. Smluvní strana, jejímž státním občanem je oběť obchodování s lidmi nebo ve které měla tato osoba právo trvalého pobytu v době vstupu na území přijímající smluvní strany, usnadní a přijme navracení této osoby bez zbytečného či nepřiměřeného odkladu, a to při řádném přihlédnutí k bezpečnosti této osoby.

2. Pokud smluvní strana navrácí oběť obchodování s lidmi smluvní straně, jejíž je tato osoba státním občanem nebo ve které měla v době vstupu na území přijímající smluvní strany právo trvalého pobytu, zohlední patřičně při takovém navracení bezpečnost této osoby a stav jakéhokoli řízení souvisejícího se skutečností, že je tato osoba obětí obchodování a tento návrat bude, pokud možno, dobrovolný.

3. Na žádost přijímající smluvní strany dožádaná smluvní strana bez zbytečného a nepřiměřeného odkladu ověří, zda je osoba, která je obětí obchodování s lidmi, jejím státním občanem nebo měla právo trvalého pobytu na jejím území v době vstupu na území přijímající smluvní strany.

4. Pro usnadnění navracení oběti obchodování s lidmi, která nemá řádné doklady, bude smluvní strana, jejímž je osoba státním občanem nebo ve které měla trvalý pobyt v době vstupu na území přijímající smluvní strany, na požádání přijímající smluvní strany souhlasit s vydáním takových cestovních dokladů nebo jiných povolení, která jsou nezbytná pro to, aby osoba mohla cestovat a vrátit se na území svého státu.

5. Tímto článkem není dotčeno jakékoliv právo přiznané obětem obchodování s lidmi podle vnitrostátního práva přijímající smluvní strany.

6. Tímto článkem nejsou dotčeny jakékoliv příslušné dvoustranné nebo mnohostranné smlouvy nebo ujednání, která zcela nebo zčásti upravují návrat obětí obchodování s lidmi.

III. Prevence, spolupráce a další opatření

Článek 9

Předcházení obchodování s lidmi

1. Smluvní strany zavedou komplexní politiku, programy a další opatření s cílem:
 - (a) předcházet obchodování s lidmi a bojovat proti němu; a
 - (b) chránit oběti obchodování s lidmi, zejména ženy a děti, před druhotnou viktimizací.
2. Smluvní strany budou usilovat o přijetí opatření jako jsou výzkum, informační a masmediální kampaně a sociální a ekonomické iniciativy zaměřené na předcházení obchodování s lidmi a boj proti němu.
3. Politika, programy a další opatření přijatá v souladu s tímto článkem budou ve vhodných případech zahrnovat spolupráci s nevládními organizacemi, jinými v úvahu přicházejícími organizacemi a dalšími složkami občanské společnosti.
4. Smluvní strany přijmou nebo posílí, a to rovněž prostřednictvím dvoustranné a mnohostranné spolupráce, opatření zaměřená k odstranění faktorů, které dělají z osob, zejména žen a dětí, možné oběti obchodování, jako jsou chudoba, nedostatečný rozvoj a nedostatek rovných příležitostí.
5. Smluvní strany přijmou nebo posílí legislativní nebo jiná opatření, jako jsou vzdělávací, sociální nebo kulturní opatření, a to rovněž prostřednictvím dvoustranné či mnohostranné spolupráce, která budou zaměřena na to, odradit poptávku podporující vykořisťování osob ve všech jeho formách, zejména potom žen a dětí, jež vede k obchodování s lidmi.

Článek 10

Výměna informací a školení

1. Orgány vymáhání práva, imigrační či jiné příslušné orgány smluvních stran budou ve vhodných případech spolupracovat prostřednictvím výměny informací v souladu se svým vnitrostátním právem, aby mohly určit:
 - (a) zda jednotlivci, kteří překračují nebo se pokoušejí překročit mezinárodní hranici s cestovními doklady, které patří jiným osobám, nebo bez cestovních dokladů, jsou pachatelé nebo oběti obchodování s lidmi;
 - (b) druhy cestovních dokladů, které jednotlivci použili nebo se pokusili použít při překročení mezinárodní hranice pro účely obchodování s lidmi; a
 - (c) prostředky a metody používané organizovanými zločineckými skupinami při obchodování s lidmi, včetně najímání a přepravy obětí, tras a spojení mezi jednotlivci a skupinami zabývajícími se takovým obchodováním, a možná opatření vedoucí k jejich odhalení.
2. Smluvní strany poskytnou či posílí školení úředníků orgánů vymáhání práva, imigračních a jiných příslušných úředníků v oblasti předcházení obchodování s lidmi. Školení by se mělo soustředit na metody používané při předcházení takového obchodování, stíhání obchodníků a ochraně práv obětí, včetně ochrany obětí před obchodníky. Školení by rovněž mělo vzít v úvahu potřebu zohlednit lidská práva a citlivé otázky týkající se dětí a pohlaví

a mělo by podpořit spolupráci s nevládními organizacemi, jinými v úvahu přicházejícími organizacemi a dalšími složkami občanské společnosti.

3. Smluvní strana, která obdrží informaci, vyhoví jakékoliv žádosti smluvní strany, která tuto informaci předala, na omezení použití takové informace.

Článek 11

Opatření na hranicích

1. Aniž by byly dotčeny mezinárodní závazky týkající se volného pohybu osob, smluvní strany posílí v rámci možností pohraniční kontroly nezbytné pro předcházení a odhalování obchodování s lidmi.

2. Každá smluvní strana přijme legislativní nebo jiná vhodná opatření, aby v rámci možností zabránila využití přepravy provozované komerčními dopravci k páčání trestných činů stanovených v souladu s článkem 5 tohoto Protokolu.

3. Pokud je to vhodné a aniž by byly dotčeny příslušné mezinárodní úmluvy, taková opatření budou zahrnovat stanovení povinnosti komerčních dopravců, včetně jakékoliv dopravní společnosti nebo vlastníka či provozovatele jakýchkoliv dopravních prostředků přesvědčit se, že všichni cestující mají cestovní doklady potřebné pro vstup do přijímajícího státu.

4. Každá smluvní strana přijme v souladu se svým vnitrostátním právem nezbytná opatření, aby mohla uplatnit sankce v případě porušení povinnosti uvedené v odstavci 3 tohoto článku.

5. Každá smluvní strana zváží přijetí opatření, která v souladu s jejím vnitrostátním právem dovolí odmítnout vstup nebo odejmout víza osobám zapojeným do páčání trestných činů stanovených v souladu s tímto Protokolem.

6. Aniž by byl dotčen článek 27 Úmluvy, státy, smluvní strany, zváží posílení spolupráce mezi orgány pohraniční kontroly mimo jiné tím, že zřídí a budou udržovat přímý komunikační styk.

Článek 12

Zabezpečení dokladů a jejich kontrola

Každá smluvní strana učiní v rámci dostupných prostředků opatření, která jsou nezbytná k tomu:

- (a) aby zajistila, že cestovní doklady nebo doklady totožnosti, které vydává, jsou takové kvality, že nemohou být snadno zneužity a snadno padělány nebo protiprávně pozměněny, napodobeny nebo vydány; a
- (b) aby zajistila celistvost a zabezpečení cestovních dokladů a dokladů totožnosti vydaných jí nebo jejím jménem a zabránila jejich protiprávnímu vyhotovování, vydávání a používání.

Článek 13

Pravost a platnost dokladů

Smluvní strana na žádost jiné smluvní strany ověří, v souladu se svým vnitrostátním právem, v přiměřené době pravost a platnost cestovních dokladů nebo dokladů totožnosti vydaných nebo údajně vydaných jejím jménem, u nichž existuje podezření z jejich používání pro účely obchodování s lidmi.

IV. Závěrečná ustanovení

Článek 14

Výjimka

1. Nic v tomto Protokolu nemá vliv na práva, povinnosti a odpovědnost států a jednotlivců podle mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva lidských práv a zejména, pokud přichází v úvahu jejich použití, Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků a zásady nenavrácení v nich uvedené.

2. Opatření uvedená v tomto Protokolu budou vykládána a prováděna tak, aby nedocházelo k diskriminaci osob v důsledku toho, že jsou obětmi obchodování s lidmi. Výklad a provádění těchto opatření bude v souladu s mezinárodně uznanými zásadami zákazu diskriminace.

Článek 15

Řešení sporů

1. Smluvní strany se vynasnaží řešit spory ohledně výkladu nebo provádění tohoto Protokolu na základě jednání.

2. Veškeré spory mezi dvěma nebo více smluvními stranami ohledně výkladu nebo provádění tohoto Protokolu, které nebude možné vyřešit jednáním v rámci přiměřeného časového období, budou na žádost jedné z těchto smluvních stran, předloženy k rozhodčímu řízení. Jestliže šest měsíců od data podání žádosti o rozhodčí řízení tyto smluvní strany nebudou schopny se dohodnout na organizaci rozhodčího řízení, kterákoliv z těchto smluvních stran může postoupit spor k Mezinárodnímu soudnímu dvoru prostřednictvím žádosti podané v souladu s jeho Statutem.

3. Každá smluvní strana může při podpisu, ratifikaci, přijetí nebo schválení tohoto Protokolu nebo při přístupu k němu prohlásit, že se nepovažuje být vázána odstavcem 2 tohoto článku. Ostatní smluvní strany nebudou vázány odstavcem 2 tohoto článku vůči žádné smluvní straně, která učinila takovouto výhradu.

4. Jakákoliv smluvní strana, která učinila výhradu v souladu s odstavcem 3 tohoto článku, může kdykoliv tuto výhradu odvolat na základě sdělení adresovaného generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů.

Článek 16

Podpis, ratifikace, přijetí, schválení a přístup

1. Tento Protokol bude otevřen k podpisu všem státům od 12. do 15. prosince 2000 v Palermu v Itálii a následně pak v sídle Organizace spojených národů v New Yorku až do 12. prosince 2002.

2. Tento Protokol bude rovněž otevřen k podpisu regionálním organizacím pro hospodářskou integraci za předpokladu, že alespoň jeden členský stát takové organizace tento Protokol podepsal v souladu s odstavcem 1 tohoto článku.

3. Tento Protokol podléhá ratifikaci, přijetí či schválení. Ratifikační listiny a listiny o přijetí či schválení budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů. Regionální organizace pro hospodářskou integraci může uložit svou ratifikační listinu nebo listinu o přijetí či schválení, jestliže alespoň jeden z jejích členských států učinil totéž. V této ratifikační listině, listině o přijetí či schválení taková organizace uvede rozsah svých kompetencí v souvislosti se záležitostmi upravenými tímto Protokolem. Takováto organizace bude rovněž informovat depozitáře o jakémkoliv významné změně rozsahu svých kompetencí.

4. Tento Protokol je otevřený k přístupu jakémukoliv státu nebo jakémkoliv regionální organizaci pro hospodářskou integraci, jejíž alespoň jeden členský stát je stranou tohoto Protokolu. Listiny o přístupu budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů. Při svém přístupu regionální organizace pro hospodářskou integraci uvede rozsah svých kompetencí v souvislosti se záležitostmi upravenými tímto Protokolem. Takováto organizace bude rovněž informovat depozitáře o jakémkoliv významné změně rozsahu svých kompetencí.

Článek 17

Vstup v platnost

1. Tento Protokol vstoupí v platnost devadesátého dne od data uložení čtyřicáté ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení nebo přístupu, avšak nevstoupí v platnost dříve než Úmluva. Pro účely tohoto odstavce žádná listina uložená regionální organizací pro hospodářskou integraci nebude považována za dodatečnou k listinám uloženým členskými státy takové organizace.

2. Pro každý stát nebo regionální organizaci pro hospodářskou integraci, které ratifikují, přijmou, schválí tento Protokol nebo k němu přistoupí po uložení čtyřicáté listiny dokládající takovýto akt, tento Protokol vstoupí v platnost třicátého dne od data uložení příslušné listiny tímto státem nebo organizací nebo datem, kdy tento protokol vstoupí v platnost v souladu s odstavcem 1 tohoto článku, podle toho, které z nich je pozdější.

Článek 18

Změny

1. Po uplynutí pěti let od vstupu tohoto Protokolu v platnost může smluvní strana tohoto Protokolu navrhnout jeho změnu a předložit tento návrh generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů, který poté sdělí návrh změny smluvním stranám a konferenci

smluvních stran Úmluvy za účelem zvážení návrhu a rozhodnutí o něm. Smluvní strany tohoto Protokolu, které se sejdou na konferenci smluvních stran, se vynasnaží dosáhnout shody ohledně každé změny. V nejzazším případě, jestliže budou všechny snahy o shodu vyčerpány a nebude dosaženo dohody, lze změnu přijmout dvoutřetinovou většinou hlasů smluvních stran tohoto Protokolu přítomných a hlasujících na jednání konference smluvních stran.

2. Regionální organizace pro hospodářskou integraci v záležitostech, které spadají do jejich kompetencí, budou uplatňovat své hlasovací právo dle tohoto článku s počtem hlasů rovnajícím se počtu jejich členských států, které jsou stranami tohoto Protokolu. Takové organizace neuplatní své hlasovací právo, jestliže jejich členské státy uplatní své hlasovací právo, a naopak.

3. Na změnu přijatou v souladu s odstavcem 1 tohoto článku se vztahuje povinnost ratifikace, přijetí nebo schválení státy, smluvními stranami.

4. Změna přijatá v souladu s odstavcem 1 tohoto článku vstoupí v platnost ve vztahu ke státu, smluvní straně, devadesát dní od data uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí či schválení takové změny u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

5. Poté, co změna vstoupí v platnost, bude závazná pro ty státy, smluvní strany, které vyslovily souhlas s tím, být touto změnou vázány. Ostatní smluvní strany budou nadále vázány ustanoveními tohoto Protokolu a všemi předchozími změnami, které ratifikovaly, přijaly či schválily.

Článek 19

Vypovězení Protokolu

1. Smluvní strana může vypovědět tento Protokol na základě písemného sdělení adresovaného generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů. Tato výpověď nabude účinnosti jeden rok od data doručení tohoto sdělení generálnímu tajemníkovi.

2. Regionální organizace pro hospodářskou integraci přestane být stranou tohoto Protokolu poté, co jej všechny její členské státy vypověděly.

Článek 20

Depozitář a jazyky

1. Generální tajemník Organizace spojených národů je určen jako depozitář tohoto Protokolu.

2. Originál tohoto Protokolu, jehož anglické, arabské, čínské, francouzské, ruské a španělské znění mají stejnou platnost, bude uložen u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

Na důkaz čehož níže podepsaní zplnomocnění zástupci, řádně pověřeni svými příslušnými vládami, podepsali tento Protokol.

**PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN
AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED
NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL
ORGANIZED CRIME**

**UNITED NATIONS
2000**

**PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH TRAFFICKING
IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND CHILDREN,
SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME**

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Declaring that effective action to prevent and combat trafficking in persons, especially women and children, requires a comprehensive international approach in the countries of origin, transit and destination that includes measures to prevent such trafficking, to punish the traffickers and to protect the victims of such trafficking, including by protecting their internationally recognized human rights,

Taking into account the fact that, despite the existence of a variety of international instruments containing rules and practical measures to combat the exploitation of persons, especially women and children, there is no universal instrument that addresses all aspects of trafficking in persons,

Concerned that, in the absence of such an instrument, persons who are vulnerable to trafficking will not be sufficiently protected,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument addressing trafficking in women and children,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument for the prevention, suppression and punishment of trafficking in persons, especially women and children, will be useful in preventing and combating that crime,

Have agreed as follows:

I. General provisions

Article 1

*Relation with the United Nations Convention
against Transnational Organized Crime*

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.
2. The provisions of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol unless otherwise provided herein.
3. The offences established in accordance with article 5 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2
Statement of purpose

The purposes of this Protocol are:

- (a) To prevent and combat trafficking in persons, paying particular attention to women and children;
- (b) To protect and assist the victims of such trafficking, with full respect for their human rights; and
- (c) To promote cooperation among States Parties in order to meet those objectives.

Article 3
Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- (a) "Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;
- (b) The consent of a victim of trafficking in persons to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used;
- (c) The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered "trafficking in persons" even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;
- (d) "Child" shall mean any person under eighteen years of age.

Article 4
Scope of application

This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of the offences established in accordance with article 5 of this Protocol, where those offences are transnational in nature and involve an organized criminal group, as well as to the protection of victims of such offences.

Article 5
Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct set forth in article 3 of this Protocol, when committed intentionally.

2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:

(a) Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;

(b) Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and

(c) Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

II. Protection of victims of trafficking in persons

Article 6

Assistance to and protection of victims of trafficking in persons

1. In appropriate cases and to the extent possible under its domestic law, each State Party shall protect the privacy and identity of victims of trafficking in persons, including, *inter alia*, by making legal proceedings relating to such trafficking confidential.

2. Each State Party shall ensure that its domestic legal or administrative system contains measures that provide to victims of trafficking in persons, in appropriate cases:

(a) Information on relevant court and administrative proceedings;

(b) Assistance to enable their views and concerns to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders, in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

3. Each State Party shall consider implementing measures to provide for the physical, psychological and social recovery of victims of trafficking in persons, including, in appropriate cases, in cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society, and, in particular, the provision of:

(a) Appropriate housing;

(b) Counselling and information, in particular as regards their legal rights, in a language that the victims of trafficking in persons can understand;

(c) Medical, psychological and material assistance; and

(d) Employment, educational and training opportunities.

4. Each State Party shall take into account, in applying the provisions of this article, the age, gender and special needs of victims of trafficking in persons, in particular the special needs of children, including appropriate housing, education and care.

5. Each State Party shall endeavour to provide for the physical safety of victims of trafficking in persons while they are within its territory.

6. Each State Party shall ensure that its domestic legal system contains measures that offer victims of trafficking in persons the possibility of obtaining compensation for damage suffered.

Article 7

Status of victims of trafficking in persons in receiving States

1. In addition to taking measures pursuant to article 6 of this Protocol, each State Party shall consider adopting legislative or other appropriate measures that permit victims of trafficking in persons to remain in its territory, temporarily or permanently, in appropriate cases.

2. In implementing the provision contained in paragraph 1 of this article, each State Party shall give appropriate consideration to humanitarian and compassionate factors.

Article 8

Repatriation of victims of trafficking in persons

1. The State Party of which a victim of trafficking in persons is a national or in which the person had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall facilitate and accept, with due regard for the safety of that person, the return of that person without undue or unreasonable delay.

2. When a State Party returns a victim of trafficking in persons to a State Party of which that person is a national or in which he or she had, at the time of entry into the territory of the receiving State Party, the right of permanent residence, such return shall be with due regard for the safety of that person and for the status of any legal proceedings related to the fact that the person is a victim of trafficking and shall preferably be voluntary.

3. At the request of a receiving State Party, a requested State Party shall, without undue or unreasonable delay, verify whether a person who is a victim of trafficking in persons is its national or had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the territory of the receiving State Party.

4. In order to facilitate the return of a victim of trafficking in persons who is without proper documentation, the State Party of which that person is a national or in which he or she had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall agree to issue, at the request of the receiving State Party, such travel documents or other authorization as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.

5. This article shall be without prejudice to any right afforded to victims of trafficking in persons by any domestic law of the receiving State Party.

6. This article shall be without prejudice to any applicable bilateral or multilateral agreement or arrangement that governs, in whole or in part, the return of victims of trafficking in persons.

III. Prevention, cooperation and other measures

Article 9

Prevention of trafficking in persons

1. States Parties shall establish comprehensive policies, programmes and other measures:

- (a) To prevent and combat trafficking in persons; and
- (b) To protect victims of trafficking in persons, especially women and children, from revictimization.

2. States Parties shall endeavour to undertake measures such as research, information and mass media campaigns and social and economic initiatives to prevent and combat trafficking in persons.

3. Policies, programmes and other measures established in accordance with this article shall, as appropriate, include cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.

4. States Parties shall take or strengthen measures, including through bilateral or multilateral cooperation, to alleviate the factors that make persons, especially women and children, vulnerable to trafficking, such as poverty, underdevelopment and lack of equal opportunity.

5. States Parties shall adopt or strengthen legislative or other measures, such as educational, social or cultural measures, including through bilateral and multilateral cooperation, to discourage the demand that fosters all forms of exploitation of persons, especially women and children, that leads to trafficking.

Article 10

Information exchange and training

1. Law enforcement, immigration or other relevant authorities of States Parties shall, as appropriate, cooperate with one another by exchanging information, in accordance with their domestic law, to enable them to determine:

- (a) Whether individuals crossing or attempting to cross an international border with travel documents belonging to other persons or without travel documents are perpetrators or victims of trafficking in persons;

- (b) The types of travel document that individuals have used or attempted to use to cross an international border for the purpose of trafficking in persons; and

- (c) The means and methods used by organized criminal groups for the purpose of trafficking in persons, including the recruitment and transportation of victims, routes and links between and among individuals and groups engaged in such trafficking, and possible measures for detecting them.

2. States Parties shall provide or strengthen training for law enforcement, immigration and other relevant officials in the prevention of trafficking in persons. The training should focus on methods used in

preventing such trafficking, prosecuting the traffickers and protecting the rights of the victims, including protecting the victims from the traffickers. The training should also take into account the need to consider human rights and child- and gender-sensitive issues and it should encourage cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.

3. A State Party that receives information shall comply with any request by the State Party that transmitted the information that places restrictions on its use.

Article 11

Border measures

1. Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of people, States Parties shall strengthen, to the extent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect trafficking in persons.

2. Each State Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of offences established in accordance with article 5 of this Protocol.

3. Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.

4. Each State Party shall take the necessary measures, in accordance with its domestic law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.

5. Each State Party shall consider taking measures that permit, in accordance with its domestic law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Protocol.

6. Without prejudice to article 27 of the Convention, States Parties shall consider strengthening cooperation among border control agencies by, inter alia, establishing and maintaining direct channels of communication.

Article 12

Security and control of documents

Each State Party shall take such measures as may be necessary, within available means:

(a) To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and

(b) To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the State Party and to prevent their unlawful creation, issuance and use.

Article 13

Legitimacy and validity of documents

At the request of another State Party, a State Party shall, in accordance with its domestic law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for trafficking in persons.

IV. Final provisions

Article 14

Saving clause

1. Nothing in this Protocol shall affect the rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.

2. The measures set forth in this Protocol shall be interpreted and applied in a way that is not discriminatory to persons on the ground that they are victims of trafficking in persons. The interpretation and application of those measures shall be consistent with internationally recognized principles of non-discrimination.

Article 15

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.

2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 16
Signature, ratification, acceptance,
approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.

2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.

3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 17
Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

Article 18
Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 19
Denunciation

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

Article 20
Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.

2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

I hereby certify that the foregoing text is a true copy of the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, adopted by the General Assembly of the United Nations on 15 November 2000, the original of which is deposited with the Secretary-General of the United Nations.

For the Secretary-General,
The Legal Counsel
(Under-Secretary-General
for Legal Affairs)

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Hans Corell', with a long horizontal stroke extending to the right.

Hans Corell

Je certifie que le texte qui précède est une copie conforme du Protocole additionnel à la Convention des Nations Unies contre la criminalité transnationale organisée visant à prévenir, réprimer et punir la traite des personnes, en particulier des femmes et des enfants, adopté par l'Assemblée générale des Nations Unies le 15 novembre 2000, dont l'original se trouve déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Pour le Secrétaire général,
Le Conseiller juridique
(Secrétaire général adjoint
aux affaires juridiques)

United Nations, New York
27 November 2000

Organisation des Nations Unies
New York, le 27 novembre 2000